

II.511.451.2019 **II.511.451.2019.PZ**

Pan
Zbigniew Ziobro
Minister Sprawiedliwości
Prokurator Generalny

Dot. DWOiP-II.053.1.2019

Szanowny Panie Ministrze

W dniu 19 sierpnia 2019 r. Rzecznik Praw Obywatelskich skierował do Pana Ministra wystąpienie generalne, w którym przedstawił problem faktycznego przedłużenia okresu zatarcia skazania, o którym mowa w art. 107 § 4a k.k., z uwagi na skorzystanie przez skazanego z uprawnienia do złożenia wniosku o uzasadnienie wyroku sądu II instancji.

W dniu 10 października 2019 r. wpłynęła odpowiedź sygnowana przez Sekretarza Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości, Pana Sebastiana Kaletę. W zaprezentowanym stanowisku przyznano, iż sąd nie może wszcząć postępowania wykonawczego bez zwrotu akt sprawy. Powinien to uczynić, na podstawie § 391 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2019 roku - Regulamin urzędowania sądów powszechnych (Dz.U. poz. 1141), zgodnie z którym każde orzeczenie, które staje się wykonalne z chwilą uprawomocnienia, kieruje się do wykonania bezzwłocznie, lecz nie później niż 14 dni od daty uprawomocnienia lub od daty zwrotu akt sądowi I instancji.

Pan Minister zgodził się ze stanowiskiem, że w przypadku grzywny samoistnej sąd I instancji nie może przystąpić do wykonania wyroku bez akt postępowania, ponieważ tylko z akt postępowania uzyskuje wiedzę o treści i motywach wyroku sądu II instancji i na tej podstawie ustala zakres rozstrzygnięć podlegających wykonaniu. Pan Minister nie podzielił

jednocześnie zawartej w wystąpieniu tezy, że w przypadku skorzystania przez osobę skazaną z uprawnień procesowych i złożenia wniosku o uzasadnienie, prawomocny wyrok nie może być niezwłocznie wykonany, ponieważ akta pozostaną do dyspozycji sądu odwoławczego aż do momentu sporządzenia uzasadnienia. W ocenie Pana Ministra, wyrażonej w odpowiedzi z dnia 10 października 2019 r., sporządzenie pisemnego uzasadnienia wyroku sądu II instancji nie może być uznane za „zbędną zwłokę” w wykonywaniu orzeczenia. W konkluzji odpowiedzi zawarte zostało sformułowanie, że istniejące w omawianej dziedzinie rozwiązania prawne mają racjonalny charakter i ugruntowaną tradycję oraz nie uzasadniają twierdzenia o istnieniu problemu proceduralnego w postaci bezpodstawnego wydłużenia daty końcowej zatarcia skazania. Z tego względu Pan Minister wskazał, że nie dostrzega potrzeby podejmowania interwencji, w szczególności legislacyjnej, zmierzającej do zmiany obowiązujących w tym obszarze przepisów prawnych lub praktyki organów wymiaru sprawiedliwości.

Rzecznik Praw Obywatelskich nie może podzielić powyższego zapatrywania bowiem zasygnalizowany problem wymaga szerszego spojrzenia niż tylko przez pryzmat stwierdzenia wystąpienia bądź niewystąpienia „zbędnej zwłoki” w wykonywaniu orzeczenia. Istotnym jest, że sytuacja obywateli, którzy chcą skorzystać z rocznego terminu zatarcia skazania na karę grzywny określonego w art. 107 § 4a k.k., nie może podlegać różnicowaniu w odniesieniu do terminu wszczęcia postępowania wykonawczego pod względem tego tylko, czy skorzystają ze swoich uprawnień procesowych i złożą wnioski o uzasadnienie wyroku sądu II instancji, czy też nie złożą takiego wniosku. W obu przypadkach przepisy proceduralne powinny zostać tak ukształtowane, aby nie dochodziło do naruszenia art. 45 ust. 1 Konstytucji w zw. z art. 32 ust. 1 Konstytucji, a więc do różnicowania dostępu obywateli do sądu, w tym wypadku do fazy wykonawczej postępowania karnego, z uwagi na cechę, która w tym wypadku nie może zostać uznana za relewantną. Okoliczność złożenia wniosku o uzasadnienie wyroku nie powinna bowiem prowadzić do faktycznego wydłużenia terminu wszczęcia postępowania wykonawczego w przedmiocie wykonania samoistnej kary grzywny, a tym samym wydłużenia terminu zatarcia skazania. Problem ten może stać się tym bardziej istotny, gdy dojdzie do przedłużenia terminu do sporządzenia uzasadnienia wyroku sądu II instancji lub też, gdy akta sprawy zostaną wypożyczone przez ten sąd do innego sądu.

Skazany nie będzie mógł wówczas wykonać kary grzywny, a tym samym skorzystać z możliwości określonej w art. 107 § 4a k.k.

W mojej ocenie dobrym rozwiązaniem opisanego problemu byłaby zmiana § 406 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2019 r. - Regulamin urzędowania sądów powszechnych¹ poprzez dodanie paragrafu drugiego, nakładającego - na wniosek skazanego - osobie, o której mowa w § 406 ust. 1 (osobie funkcyjnej lub osobie przez nią upoważnionej) w sądzie w którym wydano wyrok w I instancji, - obowiązek bezzwłocznego wystąpienia do sądu, w którym znajdują się akta sprawy, o ich udostępnienie na czas potrzebny do wykonania kary grzywny w sposób, o którym mowa w § 406 ust. 1, czyli zarządzenia wpisania grzywny do dziennika należności sądowych i wezwania skazanego do jej uiszczenia w terminie ustawowym. Niezwłocznie po wykonaniu tych czynności, akta byłyby zwracane do sądu, w którym się uprzednio znajdowały celem sporządzenia uzasadnienia. Biorąc pod uwagę, że czynności, o których mowa w § 406 rozporządzenia są dość proste i mają jedynie techniczny charakter, okres pozostawiania akt sprawy w dyspozycji sądu I instancji byłby bardzo krótki; przypuszczać należy, że zwykle wynosiłby zaledwie jeden dzień. Pozwoliłoby to jednak skazanemu na niezwłoczne, dobrowolne uiszczenie grzywny i tym samym rozpoczęcie biegu terminu, o którym mowa w art. 107 § 4a k.k. Z kolei wnioskowy charakter omawianej instytucji sprawiłby, że skazany miałby sposobność w pełni rozważyć, czy godzi się na takie nieznaczne opóźnienie w sporządzeniu uzasadnienia orzeczenia sądu II instancji.

Wyrażam przekonanie, że wskazana zmiana przepisów stanowi rozwiązanie opisanej w wystąpieniu generalnym z dnia 19 sierpnia 2019 r. sytuacji procesowej. W związku z powyższym, działając na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2018 r. poz. 2179 ze zm.) zwracam się do Pana Ministra o rozważenie potrzeby zmiany prawa we wskazanym zakresie i poinformowanie mnie o zajęтым stanowisku.

Z poważaniem

¹ „§ 406 W celu wykonania grzywny osoba funkcyjna lub osoba przez nią upoważniona, w sądzie, w którym wydano wyrok w pierwszej instancji, bezzwłocznie zarządza wpisaniem grzywny do dziennika należności sądowych i wzywa skazanego do jej uiszczenia w terminie ustawowym. Wezwanie powinno zawierać pouczenie o skutkach nieuiszczenia grzywny w wyznaczonym terminie”.